

Utfordringar, roller og metodar i bygningsvernet

Rapport frå klimaprojektet

Roy Høibo

Klimaprojektet

- Formål:

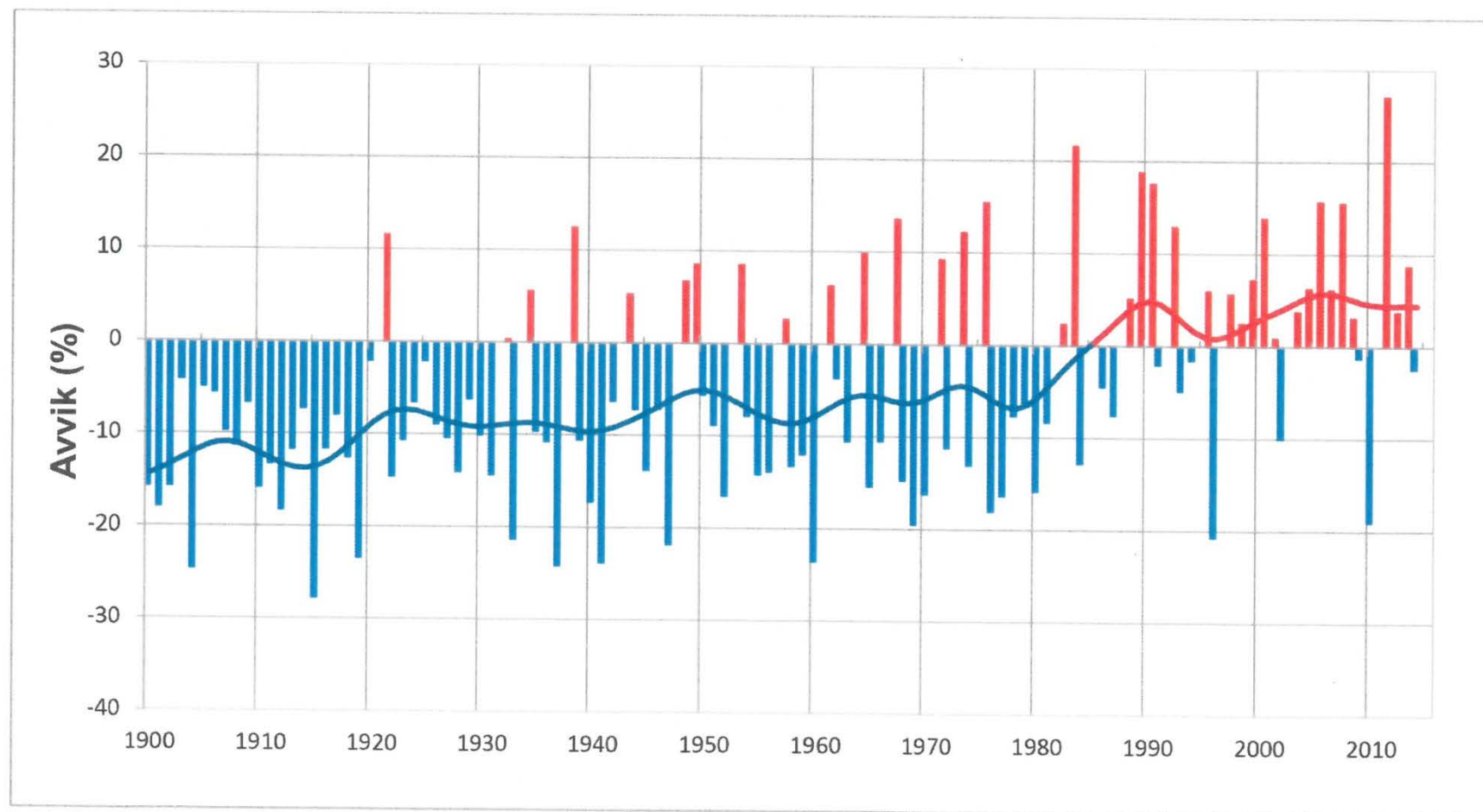
- Kartlegge kva utfordringar klimaendringane fører med seg for bygningsvernet på musea
- Dokumentere arbeidsmetodar i møte med desse utfordringane
- Identifisere problemstillingar der det er behov for meir kunnskap

Gjennomføring

- Prosjekteigarar:
 - Byggnettverket
 - Håndverksnett
- Tidsplan:
 - Oppstart september 2015
 - Avslutting januar 2017
- Deltakarar:
 - Kring 17 museum i referansegruppe
- Finansiering:
 - Kulturrådet
 - 6 fylkeskommunar
 - Eigeninnsats frå deltakande museum

Fuktigare klima

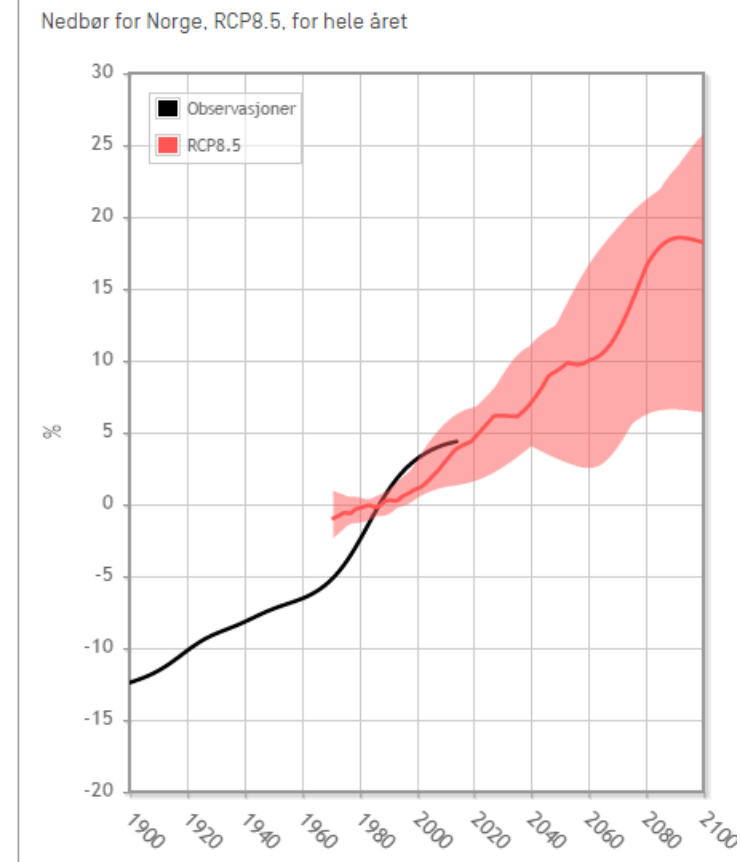
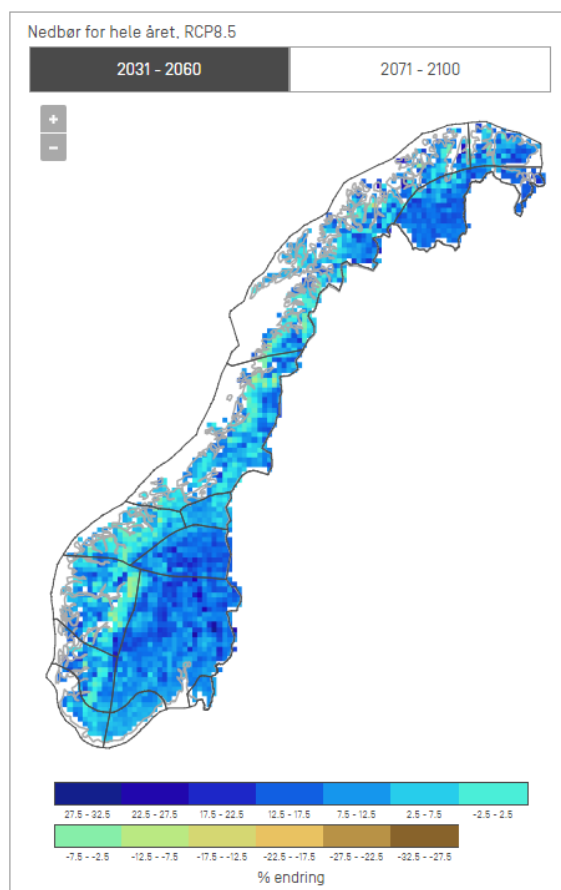

SJF-F.007305

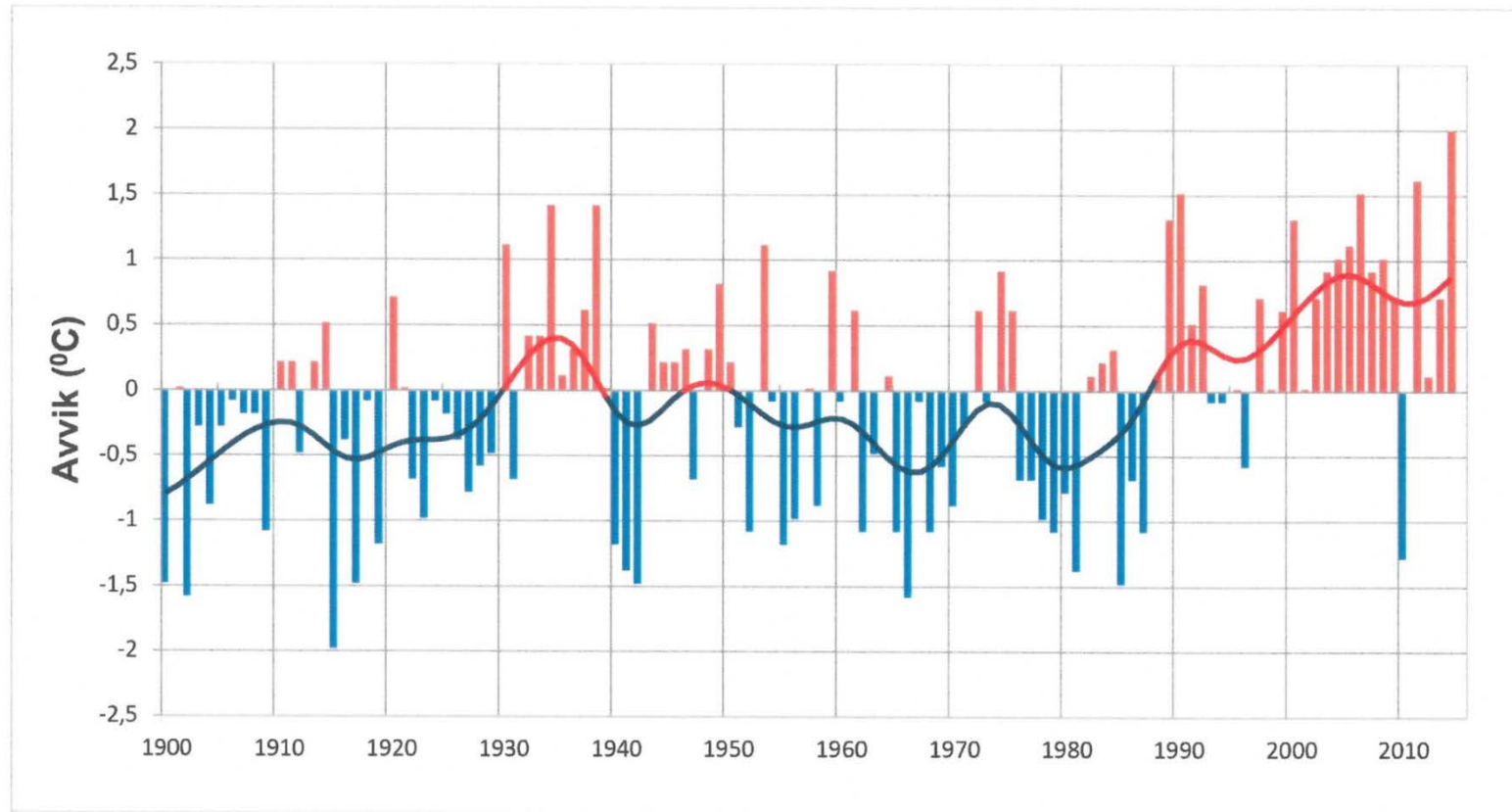

Det blir våtare

Varmare klima

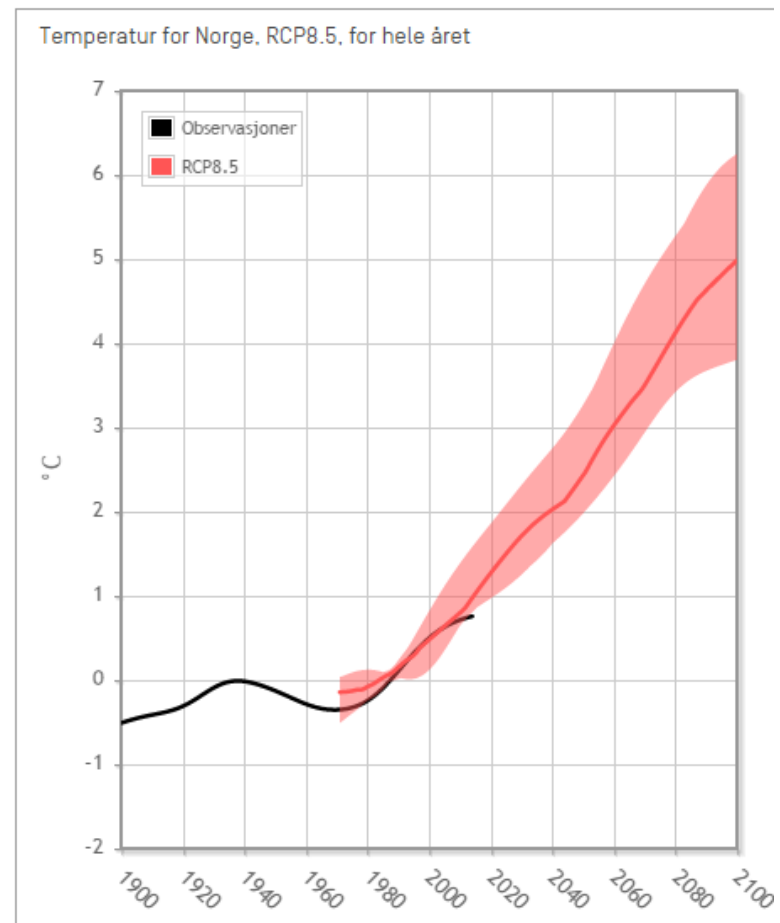
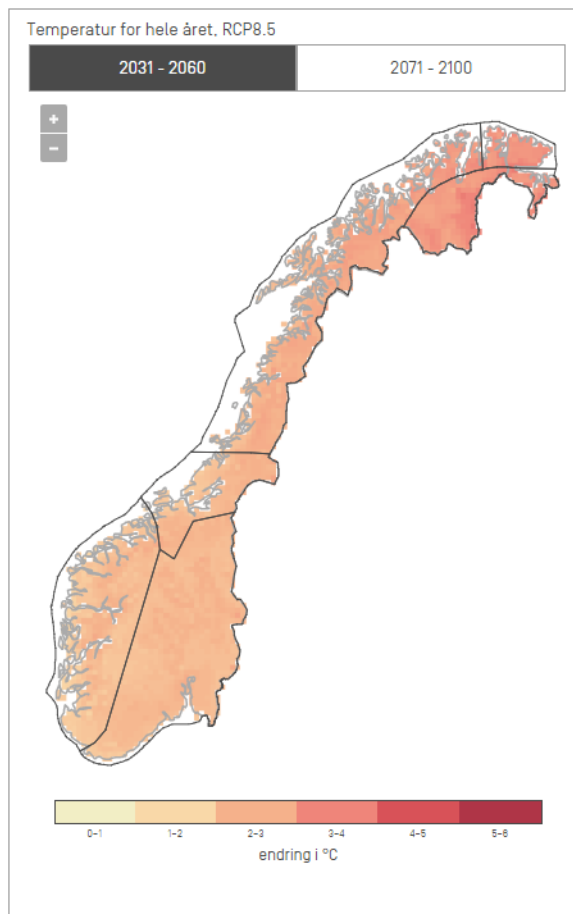

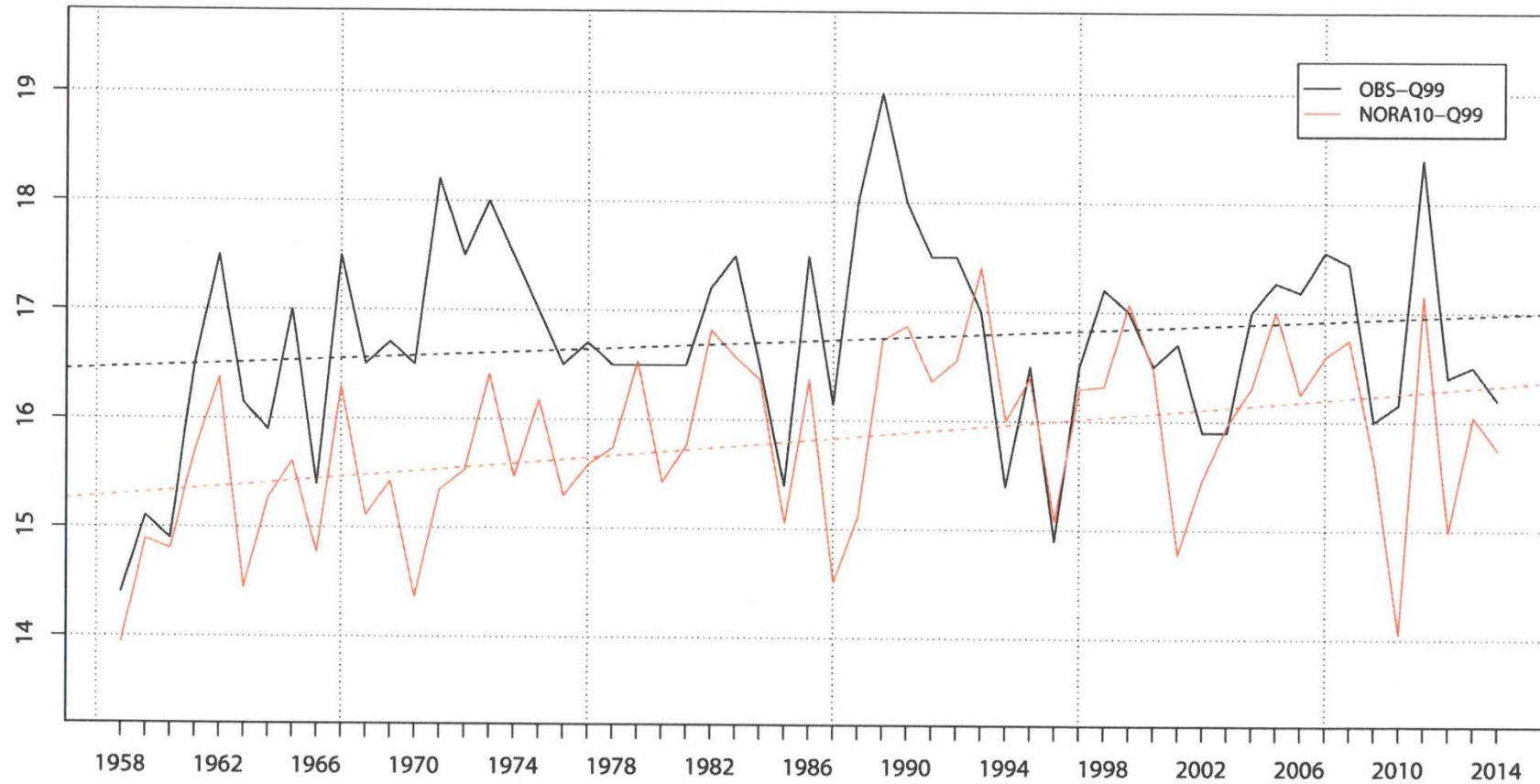

Det blir varmare

Meir ekstremver

RYFYLKEMUSEET

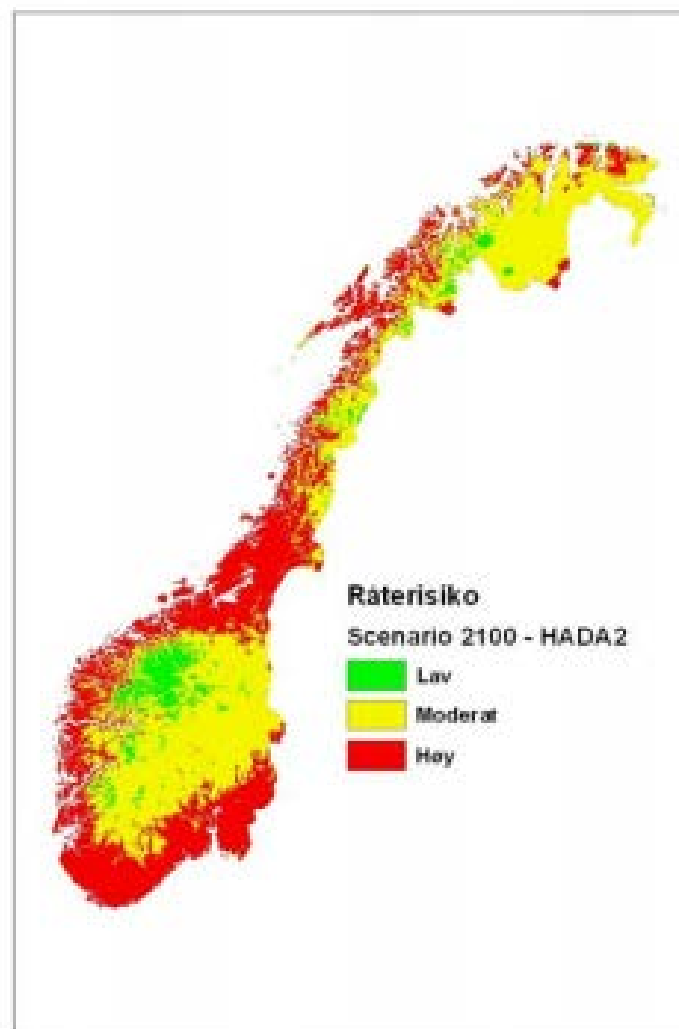
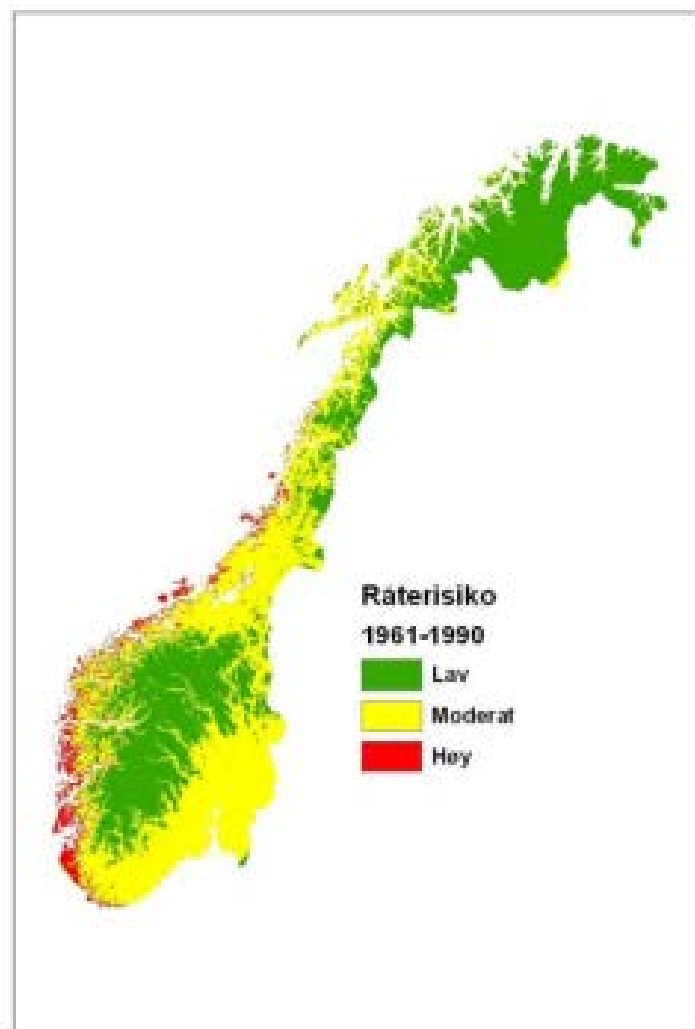
Eit våtare, varmare og villare klima
får **konsekvensar** for forvaltning, drift
og vedlikehald av bygningar

Biologisk nedbryting

- Roteskader
- Insektangrep
- Mose, alger og lav
- Attgroing

Rote

Fysisk nedbryting

- Frostsprenging
- Saltkrystallisering
- Mekaniske skader

Kjemisk nedbryting

- Rust
- Anna nedbryting av metall
- Utsprenging av betong

Brå skader

- Flaum
- Ras
- Vassinntrening og fuktskader
- Skader på fundament, konstruksjonar, vegger og tak
- Setningar i grunnen

Norske museum slit med store etterslep på vedlikeholdet av bygningane **før** klimaendringane har fått alvorlege følgjer.

Problemstillingar

- Ressursane
 - Musea er underfinansierte
- Prioriteringa
 - Bygningane er nedprioriterte
- Organiseringa
 - Leiinga er for langt borte
- Kompetansen
 - Handverkarane reiser for lite
- Museumsrolla

DEN VITSKAPLEGE BØYGEN

Mange museumstilsette skriv artiklar. Men å skrive vitenskapleg sit langt inne.

MUSEUMSFORSKING – I ein hektisk kvardag, med lite tid til å forske, vil dei fleste konsentrere seg om empirien når dei skal skrive ein artikkel, og ikkje kaste bort tida på å leite etter teori og metode, seier Kathrin Pabst, leiar for fagseksjonen ved Vest-Agder-museet.

I ein kronikk i dette nummeret av Forskerforum skriv Pabst at det i ein krevjande museumskvardag ikkje er lett å halde kunnskapen om teori og metodebruk frå studietida ved like: «Flere vil derfor måtte bruke mange krefter og mye ekstra tid til å jobbe med dette i tillegg til selve innholdet, og det er gjerne her motivasjonen svikter.» Pabst har sjølv doktorgrad, og ivrar for meir forskning i musea.

– Her ved Vest-Agder-museet legg vi til rette for at dei som ikkje har NMF-godkjenning frå Norges museumsforbund, skal få produsert dei vitenskaplege artiklane dei treng for å søkje om autorisasjon.

– MÅ BRUKE ARBEIDSTIDA

Thorunn Lunde har jobba i mange år som konservator ved Vest-Agder-museet.

– Eg har produsert ein del artiklar som er laga for å formidle stoff til det allmenne publikummet, og eg har jobba mykje med utstillingstekstar. Men ein kan jo ikkje måle kvaliteten på desse tekstane, der eg ikkje har teke i bruk teori, seier Lunde.

Ho er motivert for å skrive vitenskapleg, og har lyst til å få NMF-godkjenning. Men berdersom arbeidsgjeveren legg forholda til rette.

– Eg må kunne klare det innanfor arbeidstida. Tradisjonelt har det ved mange museum vore sett på som ein ukultur å stenge døra for å fordjupe seg i forskning. Det er noko ein må giere i fritida. Men arbeidstida strekkjer ikkje til, og då er det viktig at arbeidsgjeveren viser forståing. Når eg skal begynne å skrive for å publisere vitenskapleg, må eg leggje ned ein stor arbeidsinnsats for å friske opp teori og metode, og sjølve skriveprosessen kan og vere krevjande.

SVÆRT HØG TERSKEL

Ingun Aastebøl er konservator NMF ved Kongsvinger museum, ei avdeling ved Anno museum i Hedmark.

– Eg har alltid hatt lyst til å forske, men terskelen ein skal over, er svært høg. Etter 25 år som museumstilsett har eg skrive mange populærvitenskaplege artiklar, men eg har ikkje vore van med å jobbe med teori, seier Aastebøl.

Det var først då Anno museum sette i gang skrivekurs at ho kom i gang med å skrive vitenskapleg.

– Skrivekurset var ope for alle, og vi kunne velje emne sjølv. Det trur eg var heilt nødvendig for å kome i gang.

Men Aastebøl oppdaga raskt at i den hek-

– Musea må legge til rette for at tilsette skal få tid til å skrive vitenskaplege artiklar, meiner Kathrin Pabst.

tiske kvardagen vart det ikkje tid til å forske.

– Når det kom til stykket, let det seg ikkje giere, endå eg hadde ein sjef som var svært velvillig. Det er litt absurd, men eg kom først skikkeleg i gang med skrivinga då eg vart sjukmeldt og gjekk heime ei veke. Då var det ingen som forstyrta meg.

– EIN STOR OPPTUR

Anno museum har i dag forskningskoordinator og eit eige forskingsråd.

– Det er viktig å ha nokon som kan lese og kommentere tekstane. For meg var dette heilt avgjerande for å kome i mål med artiklane, seier Aastebøl. Ho har blant anna produsert ein vitenskapleg tekst i den første fagfelleurderte publikasjonen til Anno museum. No er ho i gang med to nye skriveprosjekt saman med ein kollega.

– Det ligg ein del motstand i å jobbe med teori. Ein må strekke seg. Men for meg har det vore ein stor opptur. Det kan vere ein stor bøy i starten, men no synest eg artikkelsskriving er så interessant at eg lurar på kvifor eg ikkje har gjort dette før!

Ho trur mange museumstilsette har så

mykje samvit overfor alle plikter i kvardagen at det å forske, blir sett på som ein egotripp.

– Men skal ein få anerkjent at forskning er like viktig som andre oppgåver, blir ein nøyd til å bruke tid i arbeidstida. Forsking må bli like viktig som å halde bygningane i stand. Og det har ein smitteeffekt at nokon faktisk klarar det.

– MÅ DISKUTERE NIVÅ

Pabst stiller spørsmål ved om alle museums-tekstar skal vere på eit like høgt nivå. Ho skriv: «Vi har jo også utvilsomt et ansvar overfor vårt publikum og for å skrive for allmenheten, i større grad enn andre forskningsinstitusjoner.»

– Som fagperson meiner eg at vi skal stille same høge krav til museumsforskarar som andre forskarar i sektoren. Men musea er fulle av viktig kunnskap som bør bli formidla, så eg stiller spørsmål ved om vi bør reverdere standardane med dei to nivå i teljekantsystemet. Kanskje vi burde ha fått eit nivå til.

AV JOHANNE LANDSVERK

Sjå kronikken til Kathrin Pabst på side 38.

Forskning må bli like viktig som å halde bygningane i stand.

INGUN AASTEBØL

Eit hjelpemiddel

- Metode for systematisering av kunnskap og medvit om bygningane
- Grunnlag for prioritering og utvikling av samlingane

Prioritering i bygningssamlinger

Bygningsforvaltning i museer
Metode for prioritering i bygningssamlinger

Siv Leden

Bygningsvern er ikkje berre bygningar

- Den immaterielle kulturen (den handlingsborne kunnskapen) er ein føresetnad for eit godt bygningsvern og eit grunnlag for formidling av tradisjonskunnskap

Ingen lettvinde løysingar

- Vi må revitalisere relevansen til bygningssamlingane
- Vi må løfte fram handverket som ein likeverdige del av bevarings- og formidlingsarbeidet
- Musea må vera spydspissar i det nasjonale bygningsvernet

